

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:3, Issue:7
sssjournal.com

pp.225-232
ISSN:2587-1587

2017
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 16/07/2017 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 30/08/2017
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 03.09.2017

**TEMEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLGİ EKONOMİSİ
HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN ANALİZİ ***

*AN ANALYSIS OF PRESERVICE TEACHERS' REFLECTIONS ON KNOWLEDGE ECONOMY FROM
DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION*

Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜNGÖR

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, mgungor@mersin.edu.tr,
Mersin/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. İlker YAKIN

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi / Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı,
ilker@mersin.edu.tr, Mersin/Türkiye

ÖZ

Günümüzde, bilginin kullanımı, kodlanması ve yayılması artan şekilde globalleşen ve dijitalleşen dünyamızda farklı disiplinler içerisinde ortaya çıkan yeni çalışma alanlarıdır. Bilgi ekonomisi, bilgi toplumu, ileri teknoloji medeniyeti ve ağ ekonomisi gibi terimleri içeren bir kavramdır. Daha özel olarak, bilgi ekonomisi kavramı dünyanın değişen ekonomik resminde bilginin rolünü hem bir çıktı hem de bir girdi olarak kabul eden bir önermeyi içerir. Bu yüzden toplumların bilginin rolü ile ilgili mevcut tutum ve düşüncelerinin dönüştürülmesi ve düzenlenmesi yardımıyla değişimi önemlidir. Bu süreçte yardımcı olmak için üniversiteler belirtilen değişimde rol almalıdırlar. Bu çalışma; bilgi ekonomisinin nasıl ve ne düzeyde ortaya çıktığı konusunda araştırmacılar, uygulayıcılar ve karar vericileri bilgilendirmek için temel eğitim bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının (n = 104) bilgi ekonomisi hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkararak yeni gelişen bu söyleme katkı sunmaktadır. Anket ile toplanan veriler istatistiksel metotlar ile incelenmiştir. Çalışma sonuçları göstermektedir ki dördüncü sınıf öğretmen adaylarının bilgi ekonomisi hakkındaki düşünceleri kavramı aydınlatacak alt başlıklar halinde analiz edilebilir ve kavranabilir. Çalışmada son olarak bilgi ekonomisi hakkında daha fazla kavramsal ve uygulanabilir fikirler üretmek için sonraki çalışmalara öneriler getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Ekonomisi, Bilgi Toplumu, Ağ Ekonomisi

ABSTRACT

These days, there has been an emerging movement in the different fields toward using, coding, and dissemination of information and knowledge in increasingly globalized and digitalized world. The knowledge economy is a concept that has covering information society, high-technology civilization, knowledge society, and network economy etc. More specifically, the term has captured the premise that the role of knowledge could be not only an output but also an input in changing the economic picture of the world. Therefore, it is really important for societies about the role of knowledge to change via transforming and regulating existing attitudes and opinions. To help this process along, universities should have a part in changing that shift. This paper contributes to this emerging discourse by exploring preservice teachers' (n = 104) reflections on knowledge economy from the department of primary education so as to inform researchers, practitioners, and policy makers about how and to what extend the concept of knowledge economy come out. The data obtained from the questionnaire were scrutinized by statistical methods. The results showed that the reflections of preservice teachers from fourth grades regarding knowledge economy could be analyzed and comprehended under sub-titles highlighting the concept. Lastly, recommendations were provided for further studies to yield more conceptual and practical understandings of knowledge economy.

Keywords: Knowledge Economy, Knowledge Society, Network Economy

* Bu çalışma 12-14 Mayıs Tarihler arasında İKSAD ev sahipliğinde Gaziantep'te düzenlenen AL-FARABİ Kongresinde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

Bilgi, insanoğlu yeryüzünde var olduğu andan itibaren yaşamını sürdürmesini, kolaylaştırmasını hatta var olmasının sebebi olarak gösterilen en önemli kavramdır. Kavramın evrimsel yolculuğundan ziyade özellikle bilgi 1970'lerden itibaren "yeni" eğitim ve toplum anlayışı ile ilişkilendirilmektedir (Gordon, 1999). Okulların ve eğitim müfredatlarının, bilginin bilgisi olduğunu onaylayan ve geçerli bilginin ne olduğunu ve ne olması gerektiğini denetleyen bir alan olarak görülmektedir.

Günümüzde toplumun her kesiminin verimli ve etkili bilgi kullanımını, iletişimini ve dağıtımını sağlayacak bilişim teknolojisine dayalı ortamları oluşturmaları zorunlu hale gelmiştir. "Bilginin yaratıcı kullanımı, bilişim teknolojisine hem stratejik önem kazandırmış hem de yönetsel etkinliğin önemli bir dayanağı haline gelmiştir" (Düren, 2000, sy. 60). Çünkü bilişim sistem ve teknolojileri desteği olmadan yönetsel kararların büyük bir bölümü etkin olarak uygulanamamakta ve organizasyonlar içerisinde örgütü rekabetçi bir duruma dönüştürememektedir. Bu bağlamda bilişim teknolojisi kavramı incelenecek olursa organizasyonlara bilgi sağlamak için kullanılan araçların (bilgisayar, veri toplama araçları, ağ ve iletişim araçları), ve bu araçlar kullanılarak gerçekleştirilen uygulamalar ile sunulan hizmetlerin tamamının kastedildiği görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde bilişim teknolojisi ile ilgili pek çok değişik tanım yapılabilir. Kimileri bilişim teknolojisini "bilginin bilgisayarlar vasıtasıyla elde edilip, işlenmesi, saklanması ve gerekli yerlere gönderilmesi" (Bennet, 1994, sy. 263) olarak tanımlarken, kimilerine göre de "bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması ve yayımında, mühendislik ve yönetim tekniklerinin kullanıldığı teknolojiler ve bunlarla ilişkili, sosyal, ekonomik ve kültürel yapılanmalar" (Akpınar, 1998, sy. 6) bilişim teknolojisini oluşturmaktadır. En genel şekliyle ise "bilişim teknolojisi ile kastedilen bilginin günümüz bilişim ve iletişim teknolojileri ile işlenmesi olarak tanımlanabilir" (Akdağ, 1996, sy. 110).

Yaşayan bir olgu olarak toplumlar gibi ekonomiler de belirli bir evrim geçirmektedir. Bu evrim farklı gelişme aşamalarını ortaya koymaktadır. İnsanlığın ekonomik tarihi incelendiğinde kabaca 4 farklı ekonomik yapı ve 3 köklü dönüşümle karşılaşmaktadır. Bu üç köklü dönüşümden; birincisi, milattan önce (M. Ö) VIII. bin yılda ortaya çıkan ve daha önce toplayıcılık ve avcılıkla yaşamlarını sürdüren insan gruplarını çiftçi ve çoban toplumlarına dönüştüren neolitik devrimdir (ilkel ekonomiden tarımsal ekonomiye geçiş). İkincisi; 18. yüzyılda başlayan ve iki yüzyıl içinde dünyanın tarımla uğraşan nüfusunu radikal biçimde azaltarak insanları mal ve hizmet üreticisi haline getiren sanayi devrimidir (tarım ağırlıklı ekonomiden sanayi ağırlıklı ekonomiye geçiş). Üçüncüsü ise; 1980'lerde başlayan ve bu tarihten itibaren sermaye yoğun bir üretimden bilgi yoğun bir üretime dönüşmesini sağlayan bilgi işlem teknolojilerinin, mikro teknolojilerin neden olduğu devrimdir (sanayi ekonomisinden bilgi ekonomisine geçiş). Bu devrimle birlikte gelişmiş ülke ekonomileri sanayi, üretim ve istihdam ağırlıklı bir yapıya dönüşmüştür (Toffler, 1996). Bu köklü değişimler tarihsel süreç açısından irdelendiğinde tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş yapamayan veya ayak uyduramayan ülke ekonomileriyle sanayileşmiş ekonomiler arasında belirli bir fark oluşmuş ve bu ekonomiler sanayileşmiş ekonomilere göre geri kalmıştır. Ancak günümüz şartlarında görülebilmektedir ki bilgi toplumuna geçiş yapamayan veya ayak uyduramayan ülke ekonomileriyle diğer ekonomiler arasında uçurumlar oluşmakta ve bilgi ekonomisine geçiş yapamayan ülke ekonomilerinde büyük sıkıntılar meydana gelmektedir.

Günümüzde teknolojiye yaşanan bu olağanüstü gelişme ve değişimler, uluslararası ilişkilerin, pazarın küreselleşmesi, iletişim olanaklarının ve hızın artması, dünya genelinde bilgi aktarımının ve alışverişinin erişilebilirliğinin kolaylaşması tüm dünya ülkelerini özellikle de ekonomileri büyük oranda etkilemiştir. Bilgi toplumu, bilgi ekonomisi ve bilgi yönetimi gibi kavramların ortaya çıkıp önem kazandığı 2000 yılı sonrası dönem "Bilgi Çağı" olarak adlandırılmaktadır. Tüm dünya da bilgiyi üreten ve verimli olarak kullanabilen ülkelerin dünya ekonomisinde değil aynı zamanda dünyayı yönetme de söz sahibi olacağı, bu sürece ayak uyduramayanların ise geri kalacağı aşikârdır. Çünkü yaşadığımız çağda ülkelerin en önemli servetinin, bilgi üretme yeteneği ve sahip oldukları nitelikli insan kaynaklarıdır.

Bilginin, ekonominin temel kaynağı olmaya başlaması, dünya ekonomisinin tek bir çatı altında toplanmasını sağlamaktadır. Beden gücünden çok beyin gücüne dayalı bilgi ekonomisinde, bilgi işlerine doğru bir geçiş söz konusudur. Bu yeni ekonomik yapıda bir kuruluşun değeri o kuruluşun entelektüel birikimi ve bilgi işçisine verdiği önem ile ölçülür. Dolayısıyla bilgi işçisi de bir kuruluşun en büyük varlığıdır. Yeni ekonomik düzende sermaye, bilginin bir fonksiyonu haline gelmiştir. Bilgi ekonomisi inovasyon temelinde şekillenen küresel bir ekonomidir. İnovasyon, ürünlerin, sistemlerin, süreçlerin, pazarlamanın ve insanların sürekli olarak gelişimini öngörmektedir. Bilgi ekonomisinde tüketiciler üretim sürecine dâhil olurlar (Çeken, 2016).

Bilgi toplumu; yeni temel teknolojilerin gelişimiyle bilgi sektörünün, bilgi üretiminin, bilgi sermayesinin ve nitelikli insan faktörünün önem kazandığı, eğitimin sürekliliğinin ön plana çıktığı, iletişim teknolojileri, bilgi otoyolları, elektronik ticaret gibi yeni gelişmeler ile toplumu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal açıdan sanayi toplumunun ötesine taşıyan bir gelişme aşamasıdır (Aktan & Tunç, 1998). Bu bağlamda alanyazında farklı yaklaşımlar sergilense de bilgi ekonomisinin kabul gören en genel tanımı OECD'ye göre: “bilginin üretimi, dağıtımı ve kullanımına direkt olarak bağlı ekonomi” olarak tanımlanmaktadır (Svarc & Dabic, 2017). Castells (2000)'e göre ise bilgi ekonomisinin, üç temel özelliği bulunmaktadır:

- (i) Bilgi ekonomisinde bilgiyi üretme, işleme, yönetme kapasitesi; endüstri, bölge ve ülke düzlemindeki tüm ekonomik birimlerde verimliliğin ve rekabet gücünün ana belirleyicisidir.
- (ii) Bilgi ekonomisi küresel bir ekonomidir, üretim yerelde fakat tüm dünya için yapılır. Küresel olarak üretilmeyen ürün ve hizmetlerin başka yerlerde, küresel pazar için üretilmiş yüksek nitelikli ürünler veya rekabet gücü yüksek, yıkıcı etkiye sahip ürünler karşısında var olma şansı yoktur.
- (iii) Bilgi ekonomisindeki ekonomik birimlere ağ işletmeleri adı verilmektedir. Ağ, birbiriyle bağlantılı uçlar kümesidir. Her ucun diğer uçlara bağlantısı birebirdir. Bu nedenle ağ yapıda bilgi paylaşımı olasılığı ve sinerji en üst seviyededir.

Ülkelerin ekonomik gelişimlerinde, sahip olunan bilginin niceliği ve niteliği önemli bir yer tutmaktadır. Günümüzün iktisadi ve sosyal açıdan en gelişmiş toplumları “Bilgi Toplumu”, onların sahip oldukları ekonomik anlayış ise “Bilgi Temelli Ekonomiler” olarak isimlendirilmektedir. Bilgi temelli ekonomiler, her biri bilginin üretilmesi, kullanılması, yayılması ve geliştirilmesiyle ilgili temel ayakları sıralarsak; bunlar “refah artışı, büyümeyi destekleyen bilginin kullanımını, yayılmasını ve etki yaratmasını teşvik eden ekonomik ve kurumsal model, bilgiyi kullanan ve yaratabilen eğitilmiş ve becerili bir nüfus, büyüyen global bilgi stokundan beslenebilen, onu yerel ihtiyaçlarına adapte edebilen ve piyasaların ürettiği değere dönüştürebilen firmaların, araştırma merkezlerinin, üniversitelerin, danışmanlıkların ve diğer kurumların oluşturduğu bir yenilik sistemi, etkili iletişime imkân tanıyan dinamik bir enformasyon altyapısı” olarak tanımlanabilmektedir. (Aubert & Reiffers, 2003, sy. 11).

Özetlenecek olursa Küreselleşmeyi ortaya çıkaran ya da hızlandıran kavramlar arasında “teknoloji” ve “bilgi” kavramları önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü küreselleşmenin en önemli araçlarından birisi teknolojidir. Üniversitelerde değişimi zorlayan güçlerden birisi de sürekli gelişen yeni teknolojidir (Tural, 2004). Bu bağlamda modern eğitim sistemlerini ve üniversiteleri etkileyen iki ana faktör teknoloji ve bilgidir (Üstün ve Demirbağ, 2003). Erçetin'nin (2001) de ifade ettiği gibi 1980'li yıllardan itibaren yükseköğretim kurumlarını ve sistemlerini büyük ölçüde etkileyen gelişmeleri; 1) küreselleşme, 2) yaşam boyu eğitime artan gereksinim ve 3) bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ve yoğun gelişmeler olarak sıralamaktadır. Bu gelişmeler içerisinde özellikle bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ve yoğun gelişmeler yükseköğretim sistemlerini oldukça fazla etkilemiştir. Bu etkinin boyutlarının belirlenmesi ve sistemin içerisindeki en önemli parçayı oluşturan bireylerin bu değişimi ne derece içselleştirebildiklerini saptamak alanyazına katkı sağlaması açısından önemli olacaktır. Dolayısıyla bu çalışma; bilgi ekonomisinin nasıl ve ne düzeyde ortaya çıktığı konusunda araştırmacılar, uygulayıcılar ve karar vericileri bilgilendirmek için temel eğitim bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının (n = 104) bilgi ekonomisi hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar ve Veri Toplama Aracı

Çalışma kapsamında temel eğitim bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları ile tarama (survey) araştırması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verisi demografik bilgiler ve bilgi ekonomisi bileşenlerini içeren anket ile toplanmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracının bilgi ekonomisine yönelik düşünceleri belirlemeye yönelik bölümü Tinmaz ve Yakın (2007) tarafından geliştirilen 50 madde ve 5 dereceli likert tipi anketten uyarlanmıştır. Katılımcıların 72'si Kadın, 32'si Erkek öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının 41'i okulöncesi öğretmenliği bölümünde; 63'ü ise sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görmektedirler. Katılımcıların yaş ortalaması 22,5'tir.

2.2. Veri Analizi

Verilerin analizinde "IBM SPSS Statistics 20" programı kullanılmış; bilgi ekonomisi bileşenlerine yönelik düşüncelerin sunumunda betimsel istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Analiz sonucunda çalışmanın bulguları aşağıdaki alt başlıklar altında incelenmiştir.

- ✓ Bilgi ve Ekonomi İlişkisi
- ✓ Bilgi ve Bilişim Teknolojilerinin Yaygınlığı
- ✓ Bilgiye Erişimde Temel Beceriler
- ✓ Ekonomik Gelişmeler Bağlamında Organizasyonlar
- ✓ Küreselleşme, Ekonomi ve Bilişim Teknolojileri

3. BULGULAR

3.1. Bilgi ve Ekonomi İlişkisi

Bilgi ve ekonomi ilişkisine yönelik maddelerin betimsel istatistik değerleri aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Bilgi ve Ekonomi İlişkisine Yönelik Düşünceler

Bilgi ve Ekonomi İlişkisine Yönelik Maddeler	M	SD
Bilgi, ekonomide önemli bir rol oynar.	4.29	.79
Ekonomi ile ilgili etkinlik ya da faaliyetlerde bilginin gücü önemlidir.	4.29	.69
Ekonomik işleyişte küreselleşmenin etkisi artmaktadır.	4.24	.76
Bilginin gücü artan teknolojik değişimin bir sonucudur.	3.96	1.02
Bilginin gücü bilişim teknolojilerinde meydana gelen gelişme bir sonucudur.	3.92	1.02
Küreselleşme olgusu ulusal ve uluslararası kısıtlayıcı şartların kaldırılması ile güçlenmektedir.	3.91	.91

Elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının ekonomiye ait etkinlik ve faaliyetlerde bilginin gücüne ve ilgili süreçlerde küreselleşmenin etkisine vurgu yaptıkları görülmektedir.

3.2. Bilgi ve Bilişim Teknolojilerinin Yaygınlığı

Bilgi ve Bilişim Teknolojilerinin Yaygınlığına yönelik maddelerin betimsel istatistik değerleri Tablo2 'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Bilgi ve Bilişim Teknolojilerinin Yaygınlığına Yönelik Maddelere Yönelik Düşünceleri

Bilgi ve Bilişim Teknolojilerinin Yaygınlığına Yönelik Maddeler	M	SD
Küreselleşme olgusu bilişim teknolojilerinin iletişimi daha kolay hale getirmesi ile güçlenmektedir.	4.00	.81
İçinde bulunduğumuz yüzyıl “yeniliklerin (innovation)-yönlendirdiği-üretim” yüzyılıdır.	4.20	.79
Son yıllarda, iş dünyası bilişim ve iletişim teknolojilerinin uygulamalarında bir patlama görülmektedir.	4.02	.95
Bilişim ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişiminin nedeni fiyatlarda gözlenen ucuzlamadır.	3.03	1.16
Bilişim ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişiminin nedeni kişisel ihtiyaçların artışıdır.	3.68	1.05
Bilişim teknolojilerindeki gelişmesinin nedeni büyük orandaki verinin düşük maliyetlerde saklanması ve iletilmesidir.	3.47	1.01
Rekabet kavramı piyasalarda başarı için gittikçe küresel bir anlam kazanmaktadır.	3.98	.82
Bilişim teknolojilerinin geniş kitlelere bilginin yayılmasını sağlaması, tekrar-icat etme ya da tekrar-keşfetme olgusunu ortadan kaldırmıştır.	3.37	1.02
Bilgi birikimin artış hızı, ekonomik büyüme adına önemlidir.	4.10	.86
Bilgi ekonomisi için bilginin yayılma gücü önemlidir.	4.22	.85

Bilgi ekonomisine yönelik olarak ilgili maddelere öğretmen adaylarının bilginin artışı ve yayılma hızının ekonomik anlamda önemli olduğu ve yaşanan dönemde yeniliklerin önemine vurgu yaptıkları görülmektedir.

3.3. Bilgiye Erişimde Temel Beceriler

Bilgiye Erişimde Temel Becerilere yönelik maddelerin betimsel istatistik değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Bilgiye Erişimde Temel Becerilere Yönelik Düşünceler

Bilgiye Erişimde Temel Becerilere Yönelik Maddeler	M	SD
Öğrenme, organizasyonlar için vazgeçilmez bir kavramdır.	4.16	.92
Bilgi ekonomisinde, yaratıcılık önemli bir beceridir.	4.29	.73
Bilgi ekonomisinde, problem çözme becerisi önemli bir beceridir.	4.37	.76
Bilgi ekonomisinde, değişimlere açık olma önemli bir olgudur.	4.30	.75
Günümüzde bilgiye erişim kolaydır.	4.16	.92
Günümüzde bilgiye erişim ucuzdur.	3.96	.96
Bilişim ve iletişim teknolojilerine yapılan yatırım, insan kaynaklarına yapılan yatırımlarının tamamlayıcısıdır.	3.92	.85
Bilginin oluşturulması ve kullanılması kadar yayılması da önemlidir.	4.29	.82

Öğretmen adaylarının bilgi ekonomisi için yaratıcılık, problem çözme ve değişimlere açık olma gibi becerilerin önemli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bu kapsamda bilgiye erişimin bilişim ve iletişim teknolojileri yardımıyla erişiminin ucuz olması konusundaki yüzde dikkat çekicidir.

3.4. Ekonomik Gelişmeler Bağlamında Organizasyonlar

Ekonomik Gelişmeler Bağlamında Organizasyonlara yönelik maddelerin betimsel istatistik değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Ekonomik Gelişmeler Bağlamında Organizasyonların Rolüne Yönelik Düşünceler

Ekonomik Gelişmeler Bağlamında Organizasyonların Rolüne Yönelik Maddeler	M	SD
Firmalar “öğrenen” organizasyonlar olmalıdır.	4.00	.93
Firmalar yeni teknolojilere adapte olabilen organizasyonlar olmalıdır.	4.17	.87
Günümüzde firmalar diğer firmalarla iletişim halinde olmalıdır.	4.25	.82
Günümüzde firmalar üniversitelerle iletişim halinde olmalıdır.	4.31	.88
Günümüzde firmalar devletle iletişim halinde olmalıdır.	4.26	.86
Dünyadaki rekabeti tetikleyen bilişim teknolojilerindeki gelişimdir.	4.18	.84
Dünyadaki rekabeti tetikleyen küreselleşmedir.	4.06	.95
Günümüzde, ekonomik etkinlik ve faaliyetlerin yapısı değişmektedir.	4.25	.72
Ekonomik anlamda dünya ulusları yakınlaşma yerine kutuplaşmaktadır.	3.83	.97
Günümüzde zenginler daha zenginleşmekte, fakirler daha da fakirleşmektedir.	4.22	.93
Günümüzde geliştirilecek olan politikalar insan gücündeki gelişmelere odaklanmalıdır.	3.89	1.06
Günümüzde geliştirilecek olan politikalar girişimci ortamlar oluşturmaya odaklanmalıdır.	4.01	.97

Öğretmen adaylarının organizasyonların rolüne ilişkin anket maddelerine verdikleri cevaplardan bilgi ekonomisi çerçevesinde firmaların üniversitelerle, devletle ve diğer firmalar ile iletişimine vurgu yaptıkları küreselleşme bağlamında yaşanan güncel problemlere duyarlı oldukları görülmektedir.

3.5. Küreselleşme, Ekonomi ve Bilişim Teknolojileri

Çalışma sonucunda Küreselleşme, Ekonomi ve Bilişim Teknolojileri 'ne yönelik maddelerin betimsel istatistik değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Küreselleşme, Ekonomi ve Bilişim Teknolojilerine Yönelik Düşünceler

Küreselleşme, Ekonomi ve Bilişim Teknolojilerine Yönelik Maddeler	M	SD
Küreselleşme, bilim ve teknoloji politikalarının oluşturulmasında yeni zorluklar ortaya koyar.	3.72	.93
Avrupa Birliği ile ortaya çıkan serbest dolaşım izni iş dünyasına olumlu yansıdı.	3.61	.88
Bilgiye dayalı endüstrinin gelişmesi bilgiye bağımlı küresel bir toplum oluşturmuştur.	3.83	.89
Günümüzde mal alışverişi yerine bilgi ve fikirlerin oluşturulması ve değişimine önem veren bir iş dünyası oluşmuştur.	3.75	1.06
İnternet KOBİ'lere rekabet edebilme olanağı sağlamıştır.	3.89	.96
Günümüzde, bilgisayar bilgisi zorunlu hale gelmiştir.	4.13	.97
Yeni teknolojilerin gelişmesi yeni iş olanakları üretmiştir.	4.25	.82
Elektronik ticaret kavramı küreselleşmeye neden olan bir olgudur.	4.07	.85
Elektronik ticaret, tüketim toplumunu tetiklemektedir.	4.22	.81
Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği Türkiye ekonomisine fayda sağlayacaktır.	3.76	1.15
Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği Avrupa Birliği ekonomisine fayda sağlayacaktır.	3.29	1.24
Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği bilim ve teknolojiye dayanan ekonominin oluşmasını sağlayacaktır.	3.54	1.21
Türkiye'nin ekonomi adına Avrupa Birliği ülkelerinden öğrenecekleri vardır.	3.91	1.09
Avrupa Birliği'nin ekonomi adına Türkiye'den öğrenecekleri vardır.	3.23	1.31

İlgili maddelerin istatistiksel sonuçları incelendiğinde öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerinin gerekliliği ve elektronik ticaret gibi yeni yaklaşımların farkında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin ekonomi alanında Avrupa Birliği ile ilişkilerine ait elde edilen veriler dikkat çekmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşme ile bağlantılı teknolojik gelişmelerin merkezinde bulunduğu ileri sürülen "bilgi" ve "iletişim teknolojileri (teknolojik gelişmeler)" artık içinde bulunulan toplumun bir bilgi toplumu olduğunun işareti olarak da görülmektedir. Üniversiteler bilgi teknolojilerini kullanarak öğrencilere maliyet-etkili eğitim sunarken, yüksek nitelik ve esnekliğe ulaşma olanaklarını yakalamışlardır (Tural, 2002). Bu kapsamda değerlendirildiğinde Temel Eğitim bölümü son sınıf öğretmen adaylarının bilginin gücü ve küreselleşmenin yarattığı etkiyi değerlendirmede bilgi sahibi olmaları önemli bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Bilgi, internet aracılığıyla, çok daha geniş bir kitleye aynı anda ve ucuz bir biçimde ulaştırılabilmektedir. Dünyanın herhangi bir yerindeki bir üniversite öğrencisi ile internette gezinti yapan herhangi bir kişinin ulaşabileceği kaynaklar arasında artık çok fazla bir fark bulunmamaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen öğretmen adaylarının bilginin artışı ve yayılma hızına yönelik olarak gösterdikleri duyarlılık bu anlamda önemlidir. Bu sonuç belli bir bilgi seviyesindeki bireylerin, kendilerini geliştirmesi oldukça kolaylaşmaktadır (Cem, 2001) tezi ile öğretmen adaylarının gelecekteki yaşantılarında da yenilikçi yaklaşımı gösterebilecekleri çıkarımını desteklemektedir.

Günümüzde genel çerçevede değerlendirildiğinde adeta bir bilgi patlamasının etkilerinin yaşandığı, bilginin araç olmaktan çıkıp önemli bir üretim alanı ve temel güç olmaya başladığı, iş hayatında bilgi pazarlaması ve işi yeni bilgi üretmek olan çalışanların giderek daha çok istihdam edilmeye başladığı görülmektedir. İnsanlar artık evlerindeki kişisel bilgisayarları ile uluslararası bilgi bankalarına ve değişik kurumlara bağlanıp istenen bilgilere kolaylıkla ulaşabilmektedir. Günlerce sürecek hesap ve analizler birkaç saniyede yapılabilmektedir. Dünyanın her yerindeki insanların anında görüşebilme, yazışabilme imkânı doğmuştur (Kutlu, 2000). Bu kapsamda bu çalışma ile öğretmen adaylarının

bilgiye erişim becerileri kapsamında yaratıcılığı, problem çözme kapasitesini ve değişime açıklığı temel beceriler seviyesinde göstermeleri önemli bir sonuçtur.

En gelişmiş toplumsal düzeyin “Bilgi Toplumu” olarak isimlendirilmesinin arkasındaki temel neden, bilginin stratejik üstünlüğünden kaynaklanmaktadır. Diğer üretim faktörlerine göre büyük avantajlar sağlayan bilgi faktörü, ekonomik gelişmenin en temel itici gücünü oluşturmaktadır. Kıt olmayan hatta giderek zenginleşen, tükenmeyen hatta yaygınlaştıkça değeri artan bilgi, küresel rekabette ülkelerin ihtiyaç duyduğu en önemli faktör haline gelmiştir. Bu nedenle ülkelerin iktisadi gelişmelerinde bilginin üretimi, zenginleştirilmesi, kullanımı ve paylaşımı gibi unsurlar giderek daha stratejik roller üstlenmektedirler. Küresel rekabet gücünü artırmak isteyen ülkeler, nitelikli işgücü yani beşeri sermaye, araştırma geliştirme, enformasyon ve iletişim teknolojileri ve bunların sağlanmasına zemin hazırlayan bir kurumsal yapıya ihtiyaç duymaktadırlar. Bilgi ve yenilikçi ekonomi alanındaki teori üreten bilim insanları global düzeyde bilginin, bilgi teknolojilerinin ve ekonomik gelişmenin birbiriyle bağlantılarını ortaya koymaktadırlar (Chen, 2016). Dolayısıyla bu bağlantının en gelişmiş düzeyde kurulabildiği organizasyonlar ve o organizasyonları oluşturan bireylerin sahip oldukları yaklaşım son derece önemlidir. Örneğin eğitim öğretim yapmasının yanı sıra araştırma görevini de yerine getirmesi gerekli olan üniversiteler gelişmelerden en fazla etkilenen kurumlardır. Çünkü teknolojik gelişmeler hem mekâna bağlı üniversite kavramını etkilemiş hem de bilgi üretiminin şirket üniversite gibi rakip kuruluşlara geçmesini sağlamıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde çalışma sonucunda el edilen firmalar ve devlet arasında geliştirilmesi ve sürdürülmesi gerekli bilgi temelli birliktelik bilgi toplumu olma yönünde önemli bir kazanç olarak ortaya çıkmaktadır.

Teknik değişimin ve yeniliğin gerektiğince kavranması, “bilgi temelli” ve “öğrenen” ekonomilerin dinamiklerini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır (Hauknes, 1999). Gelişmiş ve yeni sanayileşmiş ülkelerin başarıları, bilim ve teknolojiyi kullanma yeteneklerine atfedilebilir. Dolayısıyla çalışma ile öğretmen adaylarının bilginin, gündelik hayatın bilgisinden bilimsel bilgiye; hayatın değişip dönüşümüne; geleceği şekillendirmesine katkısının önemini kavradıklarının görülmesi yukarıda bahsedilen dinamiklerin anlamlandırıldığını göstermesi açısından önemli bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mevcut çalışmanın devamında, gelecekte bilgi ekonomisi temel kavram ve uygulamalarına yönelik yapılacak çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının daha fazla katılımcı ve farklı yaş gruplarında uygulanması yerinde olacaktır. Bu çalışmalarda özellikle bilgi toplumu, bilgi ekonomisi, temel bilişim teknolojileri ve küreselleşme gibi alt kavramların parametrik analizler ile incelenmesi alanyazına değerli katkılar sunacaktır. Özellikle gelişen teknoloji ve bireylerin tutumları çerçevesinde bilgi ekonomisinin ulaştığı düzeyi belirlemeye yönelik daha kapsamlı araştırmaların yapılması hem teorik hem de uygulamaya yönelik çıkarımların yapılabilmesine olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akdağ, M. (1996). Fen ve teknoloji sözlüğü, İzmir: T.Ö.V. Yayınları.

Akpınar, H. (1998). Enformasyon teknolojisi ve işletmecilik öğretimine etkileri. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 27(1). 39-67.

Aktan, C. C. & Tunç, M. (1998). Bilgi Toplumu ve Türkiye, Yeni Türkiye Dergisi, Ocak-Şubat, 118-134.

Aubert, J-E. and J-L. Reiffers (eds.) (2003). “Knowledge Economies in the Middle East and North Africa: Toward New Development Strategies,” Vol.1, World Bank Institute Learning Resources Series. Report No. 28038.

Bennet, R. (1994). Management, London: The Manufacturing and Engineering Handbook Series

Castells, M. (2000). Materials for an Exploratory Theory Of The Network Society, British Journal of Society, 51(1), 5-24.

- Cem, İ. (2001). Bilgi Ekonomisi. İş Güç Dergisi. 3, <https://www.isguc.org/?p=makale&id=108&cilt=3&sayi=1&yil=2001> adresinden 10.06.2017 tarihinde indirilmiştir.
- Chen, Y-S. (2016). Translation, the Knowledge Economy, and Crossing Boundaries in Contemporary Education. *Educational Philosophy and Theory*, 48(12), 1284–1297.
- Çeken, Ç. K. (2016). Turkey's Performance in the Knowledge Economy (The Period of 2004-2014) *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(34), 99-139.
- Düren, A. Z. (2000). 2000'li Yıllarda Yönetim, İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Erçetin, Ş. (2001). Biz akademisyenler geleceğin yükseköğretim kurumlarını yaratmaya hazır mıyız?. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25, 75–86.
- Gordon, M. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*, Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- Hauknes, J. (1999). "Innovation Systems and Capabilities", STEP Working Paper, No A-10.
- Kutlu, E. (2000). *Bilgi Toplumunda Kalkınma Stratejileri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Svarc, J., & Dabic, M. (2017). Evolution of the Knowledge Economy: a Historical Perspective with an Application to the Case of Europe. *Journal of the Knowledge Economy*, 8, 159-176.
- Tinmaz, H. & Yakin, I. (2007). The perspectives of youth concerning knowledge economy: A first step in Turkish experience. 2nd International Conference on Technology and Economic Development, 2007-05-25, 2007-05-26, İzmir, Türkiye.
- Toffler, A. (1996). *Üçüncü Dalga*, (Çeviren: Ali Seden), 3. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar Basımevi.
- Tural, N. (2002). Küreselleşmenin Üniversite Üzerine Etkileri: Çeşitli Ülkelerden Örnekler. *Eğitim Araştırmaları*. 6, 99–120.
- Tural, N. (2004). *Küreselleşme ve Üniversiteler*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Üstün, A. & Demirbağ, H. (2003). Sınıfta Demokratik Disiplin Anlayışı. *Eğitim Araştırmaları*. 11, 87–95.